

Blodbadet

Stortorvet, november 1520

Ved sommertid 1520 havde den danske konges tropper magten i næsten hele Sverige. Som bibelske sværme af græshopper væltede landsknægtene ind over det svenske rige, efterladende sig død og ødelæggelse. Nu skulle svenskerne lide Guds straf for deres opsætsighed mod den retmæssige konge, Christian 2. (1481-1559). Tidligere på året var den svenske oprørsleder, rigsforstanderen Sten Sture den yngre (1492/1493-1520), død af de sår, som han havde pådraget sig i et slag med danskerne. Mange svenskere tilsluttede sig Christian 2., slag efter slag blev vundet. Landet lå åbent.

Den plagefulde sværm flokkedes om Stockholm, som endnu holdt stand under ledelse af Sten Stures enke, den højadelige Christina Gyllenstierna (1494-1559). Med en flåde kom den danske konge sejlene op gennem den stockholmske skærgård, gik i land og satte sig i spidsen for belejringen af den svenske hovedstad. Efter måneders forhandlinger overgav byen sig tidligt på efteråret.

Til gengæld for overgivelsen og for at antage ham til konge lovede Christian 2. fuld amnesti til det svenske folk. Mange års fjendskab skulle være tilgivet. Svenskerne skulle benådes for deres mange op-

**Slagtningen af svenskerne foregik midt på Stockholms store centrale plads, Stortorvet. I dag er der ikke meget henrettelsesstemning over pladsen, som besøges af turister, der ønsker at se den smukke bydel Gamla stan.
|| fotoVoyager/Istock.com**

rør, ikke kun mod Christian 2. selv, men også mod hans far kong Hans (1455-1513) og farfar Christian 1. (1426-1481). Kongen svor, at han ikke ville hævne sig, hverken på rigsforstanderens enke, den svenske adel, Stockholms indbyggere eller nogen anden i Sverige, det være sig borger, bjergværksmand eller bonde. Christian 2. skulle krones til konge af Sverige, og de to riger skulle lægge fortiden bag sig og leve i evig fred. Stockholm blev indtaget uden kamp i september.

Den 4. november 1520 blev Christian 2. kronet til arvekonge af Sverige. Allerede her lå et varsel om kongens planer om et stærkt monarkisk styre. Sverige var et valgrige, hvor adelen og stænderne udvalgte og kårede kongen. Når man kunne vælge kongen, kunne man også afsætte ham igen, hvis han ikke makkede ret. Det mente i hvert fald mange adelige og biskopper i både Sverige og Danmark. Men Christian hævdede, at svensk lov gav ham arveret til Sverige. Det måtte den svenske elite acceptere som

en del af fredsaftalen. Derved blev unionen mellem de tre nordiske riger, Kalmarunionen, for en tid genskabt.

Kroningsceremonien, som fandt sted på slottet i Stockholm den 4. november, gav flere varsler. Rigets regaler blev således båret af Christian 2.s hærførere og ikke af svenske stormænd. Helt efter svensk sædvane var det, at kronen blev sat på Christian 2.s hoved af Sveriges ærkebiskop, Gustav Trolle (1488-1535). Men han var også kongens nære allierede. I de foregående års voldsomme partistridigheder inden for den svenske elite havde Gustav Trolle stået på kongens side mod Sten Sture og oprørerne, og han havde betalt dyrt for det.

Efter kroningen trådte en repræsentant for selveste den tysk-romerske kejser frem, holdt en smuk tale på latin og overrakte kongen den gyldne vlies. Derved blev kongen optaget i den mægtigste ridderorden i kristenheden, med kejseren som stormester. Christian 2. var i forvejen gift med kejser Karl 5.s (1500-1558) søster, Elisabeth (1501-1526), og overrækkelsen af den gyldne vlies var en symbolsk konsolidering af alliancen og et kraftfuldt tegn på kongens magt. Derefter slog kongen nogle danske adelige, som havde deltaget i erobringen af Sverige, til riddere. Som for at berolige de tilstedeværende svenskere sagde kongen, at han ikke for øjeblikket kunne slå nogen svensk mand til ridder, men i fremtiden ville han også give ridderslaget til svenskere, når de gjorde sig fortjent til det.

Fest og kætterproces

Så fulgte tre dages festligheder på slottet i Stockholm. Mange svenske adelige, gejstlige og toppen af Stockholms borgerskab kom på kongens bud. Hvis vi skal tro senere beretninger, var stemningen god. Den nykronede konge virkede glad og gavmild,

**Forrige opslag:
Stockholm er opkaldt
efter den *holm*, som
byen er bygget på.
Placeringen var en
strategisk genistreg,
der løftede Stockholm
til Sveriges største og
vigtigste by. Prospektet
er fra 1570'erne.**

**|| Georg Braun, Frans
Hogenberg og Simon
Nouellanus/Det Kgl.
Bibliotek**

ingen af gæsterne anede uråd. Men dagen efter at kroningsfesten var slut, den 7. november, samlede kongen gæsterne i storsalen lidt over middag. Kongen tog sæde i "dommerstolen", og efterhånden gik det op for de forsamlede, at de var tilskuere til en retsproces, hvor mange af dem var blandt de anklagede.

Gustav Trolle lod en af sine kanniker fra Uppsala oplæse et klageskrift. Først mindede Trolle om, at Christian 2. under kroningen havde lovet, at han ville skaffe ærkebiskoppen og andre gejstlige ret over nogle "åbenbare kættere", som havde forbrudt sig mod den hellige kirke. Allerede her må de retslærde blandt tilhørerne have fået sig en forskrækkelse, for åbenbart kætteri ophævede den amnesti, som kongen havde givet, da Stockholm overgav sig. Derefter opregnede ærkebiskoppen de åbenbare kættere: den afdøde Sten Sture, hans enke Kristina Gyllenstierna og svigermor Sigrid (-1527) samt en række svenske adelsmænd og fremtrædende borgere i Stockholm, i alt 18 navngivne personer. Desuden alle borgmestre og rådmænd i Stockholm, ja, alle indbyggere i staden.

Så beskrev ærkebiskoppen disse åbenbare kætteres forbrydelser. Sten Sture og hans tilhængere havde belejret Gustav Trolle i over et år, taget ham til fange og på Stockholms rådhus dømt ham som forræder og kastet ham i fængsel i to år, indtil Christian 2.s folk havde befriet ham. I fængslet havde de tilføjet ham drabelige sår, som endnu var synlige. De havde nedbrudt ærkebiskoppens borg Stäket til grunden og plyndret Uppsala Domkirke. Ærkebiskoppens forgænger, Jakob Ulvsson (-1521), havde de pågrebet og ført til Stockholm som en tyv og forræder, hvorpå de havde røvet og nedbrændt hans herresæde. Flere højtstående gejstlige var blevet taget til fange og udplyndret. Ærkebiskoppen